

MÜZİK SANATININ TARİHSEL SERÜVENİ EĞİTİM KONSERLERİ

İlknur TUNÇDEMİR, Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Çoksesli Korusu

ÖZET

Nelly Coron’a göre müzikle eğitim “her şeyden önce duyarlılığı uyandırmak, duygusal algıları arttırmak, bireylerdeki becerikliliği geliştirmek, kısacası insanı çağdaşlaştırmak amacıyla olmalıdır (Barış, 2008: 31). Müzik dinleme yolu ile de çocuğun hızlı ve pratik düşünebilme, olaylar arasında bağlantı kurabilme ve mantığını kullanarak doğru sonuçlara ulaşabilme gibi yeteneklerinin önemli ölçüde gelişmesi sağlanabilmektedir (Erol, 2004). Bu nedenle çoksesli müzik eğitiminin, çocuk ve genç bireylerdeki oto kontrol yeteneğini geliştirebileceği gibi düşünsel ve mantıksal becerilerinin de artırılmasına yardımcı olacağı yargısına varmak yanlış olmayacaktır. Çoksesli müziğin geliştirilip yaygınlaştırılması, öncelikle küçük yaşta verilecek temel eğitim ile mümkündür. Bu amaçla hali hazırda müfredatta verilmesi gerekli olan solfej, bona ve çalgı aleti derslerinin yanında okullarda çok sesli müzik konserleri verilmeli, öğrenciler konser etkinliklerine götürülerek bu tür müzikle tanışmaları sağlanmalıdır. Konserlerde seslendirilen eserlerin bestecisi ve dönemi hakkında açıklamalara yer verilmeli, bu sayede öğrencilerin çalınan eseri daha bilinçli algılamaları sağlanmalı, eserin yaratıcısının yansıtmak istediği müziksel anlamların çıkarımları hakkında fikişsel jimnastik yapmalarına olanak sağlanması gerekmektedir. Özellikle evrensel müziğin ve Türk bestecilerinin eserlerinin tanıtılması Türk müzik kültürünün tarihsel gelişiminin anlaşılmasına da ışık tutacaktır. Bu amaçla, Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Çoksesli Korusu, “Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni” adlı eğitim konserlerinde klasik müziğin en seçkin örneklerini en anlamlı şekilde tanıtacak eserleri seslendirerek ülkemizde çoksesli müziğin yaygınlaşması için kurumsallaştırılmaya çalışılan müzik kültürünün oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmada da yapılan bu etkinliklerin kurgulanması ve sergilenmesi hakkındaki irdelemeler ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çoksesli müzik, kültür ve turizm bakanlığı devlet çoksesli korusu, eğitim konserleri, koro, müzik eğitimi.

1. Giriş

Müzik, toplumların, bireylerin her zaman, kültürlerini ortaya koyma, iletişim kurma, psikolojik yönden gereken ihtiyaçlarını karşılama, duygu ve düşüncelerini, tasarım ve izlenimlerini ifade edebilme, ekonomik kazanç elde edebilme, bakımından kullandıkları, bilim- teknik nitelikleri bulunan, bir sanat dalıdır (Küçüköncü, 2002: 253).

Bunun yanı sıra insanların iletişim kurma araçları arasında, önemli anlatım yöntemlerindendir. Bireyler, birbirleriyle ve oluşturdıkları toplumlarla, çeşitli konulardaki duygularını, düşüncelerini, tasarımlarını, izlenim, gözlem ve etkilenimlerini değişik anlatım biçimleri ile paylaşmak isteği duyarlar. Anlatım biçimleri, genel olarak dil kelimesi ile adlandırılır. Müzik dili, anlatma ve anlama biçimleri içinde, bütün insanların ortak dilidir. Müzik anlatım biçimleri içinde, insanları; iletişim kurma bakımından bilişsel ve devinışsel yönüyle ilgilendirdiği gibi, aynı zamanda bireylerin psikolojik ve ruhsal ihtiyaçlarının karşılanması bakımından duyuşsal yönüyle de ilgilidir. Müziğin besteleme, icra etme ve dinleme ile ilgili her türlü aktivitesi, bireylerin duyuşsal yönden doyuma ulaşmalarını gerçekleştirir (Küçüköncü, 2006: 268).

Müzik, aynı zamanda kültürel belleğin ve toplumsal bilinçaltında yerleşik bulunan kültürel değerlerin taşıyıcısı olarak kültürel kimliğin oluşumunda, korunmasında ve sonraki nesillere aktarılmasında önemli rol oynar. Müzikte temel tutumlar, kabuller ve değerlerin esasları bulunur; aynı zamanda, çeşitli yönleriyle müzik, toplumların örgütlenmesini yansıtır (Helvacı, 2006: 200).

Eğitim sürecinde, bireylere kazandırılması gereken becerilerden biri de dinleme alışkanlığıdır. Bireyin çevresini ve dünyayı doğru biçimde algılaması, içinde bulunduğu sosyal çevreye uyum sağlaması açısından dinleme alışkanlığının önemli payı vardır. Öğrenmenin ve bilgi sahibi olmanın en önemli vasıflarından biri dinlemedir. Dinleme konuşanın vermek istediği mesajı tam ve doğru anlamaktır. Dinleyicinin dikkati ve psikolojik durumu mesajı almasında önemli rol oynar (Çiftçi, 2007: 231).

Müzik dinleme etkinliğinde dikkat edilmesi gereken nokta, dinlenilecek eserlerin seçimidir. Yapılan seçimler, çağdaş ve gelişmeye açık nitelikte çalışmaları, çeşitli türleri/ formları/ ses sistemlerini, hem evrensel hem ulusal hem de halk müziği örneklerini içermelidir (Eskioğlu, 2003: 118).

Nelly Coron'a göre müzikle eğitim "her şeyden önce duyarlılığı uyandırmak, duygusal algıları arttırmak, bireylerdeki becerikliliği geliştirmek, kısacası insanı çağdaşlaştırmak amacıyla olmalıdır (Barış, 2008: 31). Müzik dinleme yolu ile de çocuğun hızlı ve pratik düşünebilme, olaylar arasında bağlantı kurabilme ve mantığını kullanarak doğru sonuçlara ulaşabilme gibi yeteneklerinin önemli ölçüde gelişmesi sağlanabilmektedir (Erol, 2004).

Müzik öğretiminin eğitime ve çocuk gelişimine katkısı son yıllarda hatırı sayılır bir önem kazanmıştır. Düzenli ve sürekli bir müzik eğitiminin, "konsantrasyonu", "koordinasyonu", "ana dili", "uzaysal becerileri", "özgüveni", "karakteri", "ilgi ve yetenekleri", "beyin ile duygular arasındaki koordinasyonu" ve "iletişimi" geliştirdiği savını destekleyen birçok çalışma vardır (Eskioğlu, 2003: 123).

Araştırmaların birçoğu işitsel korteksin seslere, salt ham, işlenmemiş frekanslar olarak değil, belirli bir ton ve perdeye göre tepki verdiğini desteklemektedir. Bireysel beyin hücreleri, kendine gelen bu melodik sesleri işlemektedir. Müzik bireyin daha sonraki bilişsel etkinlikleri için de kritik bir öneme sahiptir. Lamb ve Gregory (1993) seslerin belirli bir perdeye göre alınması ve okuma becerisi arasında yüksek bir ilişki bulmuşlardır. Mohanty ve Hejmadi (1992) müzikli dans eğitiminin çocuklarda "Torrance Yaratıcılık Testi" puanlarını yükselttiğini bulmuşlardır. Bu ilişkinin yanıtı beyin hücrelerinin ateşlenme yapısı ve hızındadır. Frances Raucher "sinir ateşleme yapılarının soyut akıl yürütme ve müziği beğenmeyle hemen hemen aynı yapıda olduğunu" belirtmektedir (Mandelblatt, 1993: 13). Irwin'de California Üniversitesindeki "Mozart Etkisi" araştırmasında üç farklı dinleme durumu test edilmiştir: Bir gruba dinlendirici bir müzik, diğerine "Mozart'ın D Majör 2. Piyano Sonatı" dinletilmiş, üçüncü grup ise kontrol grubu olarak alınarak hiç müzik dinletilmemiştir. Kulaklık aracılığı ile 10 dakikalık dinlemeden sonra, Rauscher, Shaw, Levine ve Wright (1993), Mozart'ın

müziğini dinleyen grubun uzamsal akıl yürütmesinde geçici olarak yükselme olduğunu bulmuşlardır. Rauscher bunun bir ilgileşim değil, neden sonuç ilişkisi olduğunu söylemektedir. Bu araştırma müziğin uzamsal zekânın gelişimine neden olduğunu gösteren ilk çalışmadır. Ayrıca müzik işlevsel belleği aktifleştirmekte ve öğrenmenin kalıcı olmasını sağlamaktadır. James Hanshumacher (1980), beşi yayınlanmış 36 doktora tezini inceledikten sonra, sanat ve müzik eğitiminin dil eğitimini kolaylaştırdığı, yaratıcılığı geliştirdiği, okumaya hazırlığı güçlendirdiği, sosyal gelişime ve genel entelektüel başarıya yardımcı olduğu, öğrenmeye ve okula karşı olumlu tutumların oluşmasına katkı yaptığı sonucuna varmıştır (Jensen, 2006: 37).

Müzik yeteneği, zekânın diğer değişik biçimleri ile farklı bağlantılar gösterir. Çocuklar müzik notalarını öğrenirken, dil yeteneği ile ilgili becerilerini de kullanırlar. Pisagor’dan bu yana müzik ve matematik arasında da oran ve kavramlarında yakın birliktelikleri dikkati çekmektedir. Ünlü besteci Claude Debussy müziği; “seslerin matematiği” olarak tanımlar. Müzik aynı zamanda vücut hareketleriyle de (çalgı çalarken gösterilen performans ve vücudun melodi ve ritimlere yanıt vermesi gibi) yakın ilişkilidir. Müzik ve dans arasındaki ilişki bize müzik ve bedensel/ devinışsel (kinestik) zekâ arasındaki ilişkiyi de gösterir (Fisher, 1995: 23).

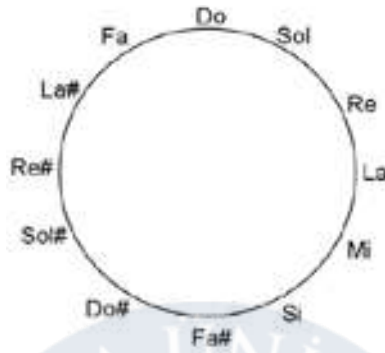
Yetenek seviyesi ve yaşam biçimi ne olursa olsun, her bireyin hayatında müzik vardır. Özellikle çocukluk döneminde çocuğun kendini ifade edebileceği en güzel ve en kolay yol müzik ve müzik etkinlikleridir (Barış-Akgül, 2008: 28). Çağdaş müzik eğitimi yaklaşımları, öğrencinin aktif olduğu, yaparak ve yaşayarak öğrendiği; yaratıcı potansiyeli ortaya çıkaran etkinlikler ve faaliyetlerden oluşan bir öğrenme sürecidir (Gürgen, 2006: 83).

Çoksesli müziğin geliştirilip yaygınlaştırılması, öncelikle küçük yaşta verilecek temel eğitim ile mümkündür. Bu amaçla hali hazırda müfredatta verilmesi gerekli olan solfej, bona ve çalgı aleti derslerinin yanında okullarda çok sesli müzik konserleri verilmeli, öğrenciler konser etkinliklerine götürülerek bu tür müzikle tanışmaları sağlanmalıdır.

2. Çoksesli Müzik

Çokseslilik, aynı anda tınlayan seslerin, belli bir amaca yönelik olarak ve zamanla değişen görüşlere göre bir düzen içinde kaynaşmasıdır (Cangal, 1988: 147).Birden fazla ses partisinin yer aldığı müziğin gelişim süreci, Avrupa’da orta çağdan günümüze kadar uzanır. 11. yüzyıldan başlayarak gelişen çokseslilik, yöntem bakımından iki genel yönelim izlemiştir: Birincisi Polyphoni (polifoni) olarak nitelenen kontrpuan tekniğine dayalı yatay çokseslilik; ikincisi, Homophonie (homofoni) denen armoni bilimi ve sanatına dayalı dikey çokseslilik. Çağdaş batı müziğinde ilke olarak bu iki çokseslilik yöntemine bağlı kalınmamış yeni stil ve teknikler geliştirilmiştir (Say, 2002: 135).

Her müzik kültürünün kendine özgü bir perde organizasyonu bulunur. Batı müziğinde 12 perde (*Do, Do#, Re, Re#, Mi, Fa, Fa#, Sol, Sol#, La, La#, Si*) vardır. Akor; en az üç perdenin aynı anda tınlatılması ile elde edilir. Batı müziğinde kullanılan akorlar içinde, en yaygın olanı majör ve minör akorlarıdır. Batı müziğinde 12 majör akor (*Do majör, Do# majör, Re majör...*) ve 12 minör akor (*Do minör, Do# minör, Re minör...*) bulunur. Tonalite; perdelerin ve akorların organizasyonu, belirli bir önem sıralamasına konulmasıdır. Armoni ise akorların birbiri ile olan bağlantılarının ve ilişkilerinin organizasyonudur. Akorlar arasındaki armonik ilişkileri özetlemek için “beşliler çemberi” (Şekil1) geliştirilmiştir (Atalay, 2009: 47).

Şekil 1: Beşliler Çemberi

Geleneksel armoni (üçlü sistem armoni) olarak nitelenen ve klasik çağ (1750- 1820) ilk romantik çağda (1810- 1900) egemen olan çok seslendirme yönteminin ilk örnekleri barok çağın başlangıcı sayılan 1600 yıllarına rastlamaktadır. Rönesans (1450- 1600) ve Barok (1600- 1750) çağın en önemli çok seslendirme yöntemi olan “kontrapunkt” taki “yatay çokseslilik” örgüsüne karşıt olarak aynı anda tınlayan seslerin “dikey” ilişkisine dayanan armonik çok seslendirme, bütün barok boyunca kontraputla yan yana (kimî zaman iç içe) kullanılmıştır (Cangal, 1999: 13).

Yaşanılan değişim ve devinim müzikte de kendini göstermiştir. Majör ve minör dizilerin dışında yeni kullanışlara gidilmesi, beş tam ses aralıklı (pentatonik) dizinin kullanılması, kilise (modları) dizilerinin kullanılması, Doğu müzik makamlarının kullanılması, kromatik kullanımın sistemleştirilmesi (12 sesli dizi), tartımsal ve ezgisel yenilik arayışıyla ezginin ortadan kalkması (soyutlama), a- tonal ezgi kullanımı (ezgide kırılma), çok ölçü kullanımı, sık ölçü değişimi, ölçülerde vurgu değişimi ve askatım kullanımı (caz etkisi), armonik yenilik olarak, akor kuruluşlarında yeni anlayışlar (7’li, 9’lu, 11’li, 13’lü), akortların her birinin bağımsız kullanımı (klasik armoninin yıkılışı), Polifoninin (kontrapunkt) tekniğinin özümlemesi; biçimsel yenilik olarak, senfoni, sonat gibi klasik ve romantik formların önemini yitirmesi, tüm arayışların, devinin ve değişimin çağdaş (evrensel) müzik gelişiminin sonucunun özgür seçeneklere yansımalarıdır (Budak, 2006: 150).

Batı müziği, bütünü göz önüne alındığında müzik olgusunun başlıca iki temeli üzerinde oturur. Bir yanda, seslere ait birçok özelliği kâğıt üzerinde göstermeye imkân sağlayan ve anlamı herkesçe bilinen belli işaretlerden oluşan nota vardır. Öte yandansa, belirli bir anda, belirli bir eserin notasını sese dönüştüren, yani eseri icra eden yorumcu veya yorumcular topluluğu yer alır (Colas, 1994: 392).

Koro; sayısal oluşum, ses türü, ses kapasitesi ve tını bakımından dengeli, önceden belirlenen bir modele uygun olarak tek ya da çoksesli müzik yapıtlarını seslendirme- yorumlama amacıyla oluşturulan, etkinlikleriyle toplumun kültür ve sanat yaşamına katkıda bulunan ses topluluklarıdır. Sayısal bakımdan farklı olsalar da korolar, piyano, org, orkestra veya geleneksel çalgı toplulukları eşliğinde müzik yaparlar. Bazı yapıtlarda ise çalgı eşliği yoktur. Bu korolara “a capella” korolar adı verilmektedir (Çevik, 1997: 47).

Dünya kültürleri arasında önemli yeri olan ülkemizi tanıtmak, yurdumuzda eksikliği duyulan çoksesli koro ihtiyacını karşılamak, Çoksesli Türk halk türkülleri ile özgün eserlerinin ve dünya koro edebiyatının başyapıtlarını Türkçe ve orijinal dilinde seslendirmek ve yurdumuzdaki çoksesli

çağdaş müzik yaşamına katkıda bulunmak prensipleri ile çalışmalarına başlamıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Devlet Çoksesli Korosu 04.03.1987 tarih ve 11548 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile dönemin Kültür Bakanı Tınaz Titiz onayıyla 1988 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğüne bağlı olarak kurulmuştur (Resim 1). Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Çoksesli Korosu, ilk çalışmalarına 9 Ocak 1989 tarihinde başlamıştır. Ülkemizin ikinci en geniş profesyonel “a capella”(çalgısız) topluluğudur ([www. kulturturizm.gov.tr/gsanatlar/koro](http://www.kulturturizm.gov.tr/gsanatlar/koro), 15/01/ 2010).

2.1. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Devlet Çoksesli Korosu

Koro, verdiği a capella (çalgısız) konserler dışında ülkemizdeki tüm devlet senfoni orkestraları ile birlikte kantat (kısa bir oratoryoyu andıran beste), oratoryo (solo sesler, koro ve orkestra için yazılmış, oyun ögesi bulunmayan- kutsal nitelikte müzik eseri), requiem (ölünün ruhu için okunan dua/ ilahiler) formundaki eserleri seslendirmiştir. Repertuarında 900 yakın eser bulunan koro, yaklaşık olarak ülkemizin 40 şehrinde 600’den fazla müzik etkinliğinde bulunarak, seslendirdiği orkestralı eserlerin (Tablo 1) bazılarının ilk Dünya prömiyerlerini, birçoğunun da ülkemizdeki ilk seslendirilişlerini eserlerin orijinal dilleriyle yorumlayarak gerçekleştirmiştir (Tunçdemir, 2006: 346).

Resim 1: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Devlet Çoksesli Korosu

Koroya şef olarak ilk Türk kadın orkestra şefi İnci Özgül atanmıştır. Koro, 13 Mayıs 1989 yılında Sanat Sorumlusu Prof. Hikmet Şimşek ve Şef İnci Özgül yönetiminde ilk resmi konserini Ankara Resim Heykel Müzesi konser salonunda vermiştir. Koro çalışmalarını 1989- 1993 yılları arasında koronun gelişiminde önemli bir yeri olan şef Walter Strauss’la sürdürmüştür. Aynı dönemde 1990- 1991 yılları arasında koronun şef yardımcılığını Caner Ruhselman üstlenmiştir. 1993- 1998 yılları arasında şef Ahter Destan ile çalışan koro, çalışmalarını 1998- 2008 yılları arasında şef İbrahim Yazıcı ve 2009 yılında İtalyan şef Alessandro Cedrone ile çalışmalarını sürdürmüştür. Koronun sürekli şefi 2010 yılının Eylül ayından bu yana Cemi’i Can Deliorman’dır (www.cokseslikoro.com, 1/9/ 2010).

Tablo 1. Devlet Çoksesli Korosu'nun Seslendirdiği Orkestra Eşlikli Eserler

A. ADNAN SAYGUN	Eski Üslupta Kantat
A. ADNAN SAYGUN	Yunus Emre Oratoryosu
A. L.WEBER	Requiem
A. MARKOV	Rock Konçerto (**)
A. BORODIN	Poloveç Dansları
B. BRITTEN	War Requiem(*)
C. ORFF	Carmina Burana (İki Piyano İçin Sahne Kantatı) (*)
C. ORFF	Catulli Carmina
C. ORFF	Carmina Burana
C. DEBUSSY	Noktrünler
CAN ATILLA	Mevlana Oratoryosu (**)
ÇETİN IŞIKÖZLÜ	Türk Ordu Senfonisi
ERTUĞ KORKMAZ	2. Senfoni "Enuma Elish"(**)
FAİK CANSELEN	Atatürk Kantatı
FAZIL SAY	Nazım Oratoryosu (**)
FAZIL SAY	Metin Altıok Ağıtı (**)
FAZIL SAY	Nazım Oratoryosu 2.Kayıt
FAZIL SAY	Fenerbahçe Senfonisi (**)
F. SCHUBERT	Stabat Mater (*)
F. SCHUBERT	Messe G- Dur
G. F. HAENDEL	Messiah Oratoryosu
G. HOLST	Planets (Gezegenler) (*)
G. MAHLER	2. Senfoni (*)
G. MAHLER	3. Senfoni (*)
G. VERDİ	Quattro Pezzi Sacri
G. VERDİ	Requiem
J. BRAHMS	Ein Deutsches Requiem (*)
J. HAYDN	Mevsimler Oratoryosu (*)
KÂMRAN İNCE	Galatasaray 100. Yıl Senfonisi (**)
L. E. BACALOV	Tango Missa (*)
L. V. BEETHOVEN	9. Senfoni
L. V. BEETHOVEN	Korolu Fantazi
M. RAVEL	Daphnis et Chloé (*)
METİN TUFAN	Çanakkale Şehitleri Oratoryosu (*)
MUAMMER SUN	Cumhuriyet ve Kurtuluş Film Müziği (*)
MUAMMER SUN	Nazım Hikmet
ORHAN ŞALLIEL	Çanakkale Şehitleri Balesi (**)
P. TSCHAIKOVSKY	1812 Uvertürü
S. PROKOFIEV	Korkunç İvan (*)
S. PROKOFIEV	Alexander Newsky Kantatı (*)
TURGAY ERDENER	Bir Deniz Senfonisi (**)
TURGAY ERDENER	Afife Jale
VASIFADIGÜZELOV	Çanakkale 1915 Oratoryosu (**)
W. A. MOZART	Requiem

(*) Türkiye Prömiyeri ()Dünya Prömiyeri**

Koro, uluslar arası ilk turnesini 29 Kasım- 12 Aralık 2004 tarihleri arasında Güney Kore’de (Seul-Chuncheon- Daejeon- Pohang- Donghae- Gangneung- Yeosu şehirlerinde) 8 ayrı şehirde “a capella konser” ler vermiştir. 18 Ocak 2004 tarihinde İtalya’nın Vatikan şehrinde Papa II. Jean Paul’un huzurunda verilen “Üç Dinin Buluşması Konseri” nde Londra, Krakov Filarmoni Koroları ve ABD Pittsburg Senfoni Orkestrası, Londra Filarmoni Orkestrası ve Krakov Filarmoni Orkestrası eşliğinde “Mahler 2. Senfoni”yi seslendirmiştir (Taşkın, 19/ 01/ 2004).

Koro, 2006 ve 2007 yıllarında Almanya’da “Uluslar Filarmoni Orkestrası” ile birlikte verdiği konserlerde, gösterdiği etkileyici performans ile Alman müzik çevrelerini etkilemiş, müzik otoritelerinin yaptığı “adeta cennetten gelen bir ses” ve “dünyanın en iyi korolarından biri” yorumları Alman basınında çok önemli bir yer tutmuştur (Offenbach Posta, 24/ 01/ 2007). Koro, 2007 yılında yine davet edildiği İsrail konserlerinde “Haifa Senfoni Orkestrası” ile Haydn- Yaratılış Oratoryosu’nu, 2008 yılında Moskova’da katıldığı konserde C. S. O. İle birlikte Fazıl Say’ın Nazım Oratoryosunu seslendirmiştir. 2005 yılında, “Kadına Karşı Şiddete Son” kampanyası kapsamında, çok seslendirilmiş halk türkülerinden oluşan “Kadınlarımız ve Türküler” adlı konser dizisi (İstanbul, Ankara, Amasya, Eskişehir, Gazi Antep, Urfa, Giresun) gerçekleştirmiş ve bu eserlerden oluşturulmuş bir CD albümü hazırlamıştır (<http://www.cokseslikoro.com>, 1/9/ 2010).

Koroya ait; Carl Orff- Carmina Burana , Çetin Işıkoğlu- Türk Ordu Senfonisi, Mozart- Requiem, Fazıl Say- Nazım, Fazıl Say- Metin Altıok Ağıtı, Fazıl Say- Fenerbahçe Senfonisi, Katman İnce- Galatasaray Senfonisi adlı eserlerin CD albümleri ve “Fazıl Say- Nazım- DVD albümü”, Ahmet Adnan Saygun ve Muammer Sun’un eserlerinden oluşan “Çoksesli Halk Türküleri” CD’leri, “Muammer Sun- Kurtuluş”, “Cumhuriyet” filmleri müzikleri, “Metin Tufan- Çanakkale Oratoryosu” kayıtları da bulunmaktadır (Devlet Çoksesli Korusu 2010 Sezonu Kitapçığı, 2/ 12/ 2010)

2.2. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Devlet Çoksesli Korusu’nun Eğitim Konserleri

Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığının 2004 yılında beraber düzenlediği “Kültür, Sanat ve Eğitim Protokolü” kapsamında Ankara’nın çeşitli ilköğretim ve lise okullarında eğitim konserleri vermiştir. Üniversitelerde eğitim konserleri çerçevesinde çoksesli koro müziğinin seçkin eserleri seslendirilmiştir. Eğitim konserleri çerçevesinde koro; ilk eğitim konserini 15 Nisan 2004 tarihinde şef İbrahim Yazıcı yönetiminde Mamak Belediyesi Eski Konservatuar Binasında Mamak Belediyesi çerçevesindeki ilköğretim okullarına, 16 Kasım 2005 tarihinde de “Yunus Emre Kültür Merkezi” nde yapılan etkinliğe Ankara ilinden yaklaşık 30 okuldan gelen ilköğretim öğrencilerine (Tablo 2) konser vermiştir. 23 Şubat 2007 tarihinde şef İbrahim Yazıcı yönetiminde TED Ankara Kolejindeki eğitim konserinde ikinci kuşak Cumhuriyet dönemi bestecilerinden Muammer Sun’un Kurtuluş Filmi için bestelediği “İzmir’in Dağlarında” adlı eserle sona erdirmiştir. Eğitim konserine izleyici olarak katılmış olan besteci Muammer Sun, öğrencilere, çoksesli müziği dinlemelerini, seçici ve kaliteli bir müzik dinleyicisi olmalarını tavsiye etmiştir (TED Bülteni, 2007: 2).

23 Şubat 2010 tarihinde Özel Yüce Fen Koleji ve 2 Mart 2010 tarihinde Ankara Atek kolejinde yapılan eğitim konserlerini 2009 yılında koroya şef olarak atanan İtalyan şef Alessandro Cedrone Alessandro Cedrone (Resim 1) yönetmiştir.

Tablo 2: Devlet Çoksesli Korosu’nun Eğitim Konserleri

Tarih	Yer	Türü	Şef
15 Nisan 2004	Mamak Belediyesi Eski Konservatuar Binası	Eğitim Konseri A capella	İbrahim Yazıcı
16 Kasım 2005	Keçiören Yunus Emre Kültür Merkezi	Eğitim Konseri A capella	İbrahim Yazıcı
15 Kasım 2006	Gazi Ün. Vakfı İlköğretim Okulu	Eğitim Konseri A capella	İbrahim Yazıcı
17 Kasım 2006	Tevfik Fikret Lisesi	Eğitim Konseri A capella	İbrahim Yazıcı
20 Kasım 2006	Ankara Ün. Geliştirme Vakfı İlköğretim Okulu	Eğitim Konseri A capella	İbrahim Yazıcı
20 Aralık 2006	Ayşe Abla Koleji	Eğitim Konseri A capella	İbrahim Yazıcı
23 Şubat 2007	TED Ankara Koleji	Eğitim Konseri A capella	İbrahim Yazıcı
11 Mart 2008	Ankara Yüce Koleji	Eğitim Konseri A capella	İbrahim Yazıcı
8 Ocak 2009	Antalya Koleji	Eğitim Konseri A capella	İbrahim Yazıcı
23 Şubat 2010	Özel Yüce Fen Koleji	Eğitim Konseri A capella	Alessandro Cedrone
2 Mart 2010	Ankara Atek Koleji	Eğitim Konseri A capella	Alessandro Cedrone
18 Mart 2010	İzmir Ahmet Adnan Saygun Sanat Merkezi	Eğitim Konseri A capella	İbrahim Yazıcı

Koro; (Tablo 2)’deki gittiği okullarda açıklamalı eğitim konserlerinde açılış müziğini Carl Orff’un Carmina Burana adlı eserinden “O Fortuna” adlı bölümüyle başlamaktadır. Koro sanatçılarından bir anlatıcı önce “Devlet Çoksesli Korosu” un kuruluşundan başlayarak kısa tarihçesini, ülkemizde ve yurtdışındaki konser etkinliklerinden bahsederek koroyu tanıtmıştır. Daha sonra çoksesli müzik hakkında, koroyu oluşturan insan seslerini birbirinden farklı olduğunu belirtmiştir. Konsere gelen ilköğretim ve lise okullarındaki öğrencilere (Soprano/ Alto/ Tenor/ Bas) kadın sesleri ve erkek seslerini sınıflandırarak ince seslerden kalın seslere doğru grupların korodaki rollerini çoksesli müzik örnekleriyle (Tablo 3) tanıtmıştır. Bu ses gruplarının şarkı söylerken farklı melodileri, farklı seslerle nasıl birleştirerek söyledikleri anlatılmıştır.

Çoksesli müziğin tarihsel süreç içinde Batı’da nasıl doğduğunu, çoksesliliğin (polyphony) gelişme süreci, ortaçağı izleyen ve Rönesans dönemine uzanan Gotik dönemde gerçekleşir. Kilise 1140-1440 yıllarında çoksesli müziği kabul eder. Rönesans; sözcük anlamında “yeniden doğuş” demektir. Ortaçağın karanlığından sıyrılıp özgürleşen insanoğlu, duygularını, güncel zevklerini ve doğallığı müzik eserlerinde kullanır. Rönesans ile birlikte 15. yüzyılda her ulusun kendine özel şarkı biçimi ortaya çıkar. İngilizlerin koral (coral), Fransızların Şanson (chanson), Almanların Lied aşk şarkılarıdır. 16. yüzyılda İtalyan besteciler “madrigal” adını verdikleri, şiirler üzerine yazdıkları çoksesli müzik-

ler üzerine yoğunlaşmaya başladılar. Claude Monteverdi, insan sesinin kullanıldığı koro müziğinin öncü isimlerindendir (Erol, 2007). Madrigal formundaki şarkıların, konu olarak aşk, doğa, insanlar ve mitolojik kahramanları konu aldığını belirttikten sonra Giovanni Gastoldi- Deniz Kızı Sirena adlı eseri seslendirilmiştir.

Çoksesli koro şefinin bir koroyu yönetirken ne kadar önemli olduğu koronun şefin yönetme temposuna göre eserleri seslendirdiği anlatılmıştır. İzleyiciler arasında gönüllü olarak bir kız bir de erkek öğrencinin sahneye gelerek Ulvi Cemal Erkin- Yenge Kızı adlı eserini tıpkı bir şef gibi yönettiği anlar oldukça renkli görüntülere sahne olmaktadır (Resim1).

Resim 1: Özel Yüce Fen Koleji

Resim 2: Damdaki Kemancı Müzikali

Türk ve dünya koro edebiyatının klasik eserleri arasında bulunan müzikaller, folklorik eserler, hafif batı müziği formunda eserlerle, çağdaş müziğin değişik yapıtlarını tanıtmak amacıyla solo eşlikli eserler seslendirilmiştir. Jerry Bock’un Damdaki Kemancı Müzikalinden “Ah Bir Zengin Olsam” adlı eserini bariton solist Dağhan Aslan ger (Resim 2) seslendirmiştir. Folklorik müzik alanında Rus Halk şarkılarından anonim olarak “Kalinka” eserini (Tablo3) tenor solist Ethem Demir seslendirmiştir. 20. yüzyılın Çağdaş- Modern müziğine Alexander Pascanu’nun “Koral Varyasyonlar” adlı eseri seslendirilmiştir. Bu eserde gürültüyle çalışan bir fabrikanın motorları, pistonları, çarklarının sesleri soprano, altolar, tenorlar, baslar tarafından temsili olarak vokallerle seslendirilmiştir.

Ulu önder Atatürk devrimlerine kaynaklık eden düşüncelerinde, akıla dayalı temeller üzerinde, kültürün ve toplumsal yapının yeniden kurulması/ yapılandırılması gerektiğini savunur (Budak, 2006: 94). Atatürk güzel sanatların her alanında olduğu gibi müzikte de köklü reformlar gerçekleştirmiştir. Ülkemizde şu anda var olan çağdaş sanat kurumları (Devlet operaları, senfoni orkestraları, konservatuarlar, devlet koroları, müzik okulları) onun eseridir. Atatürk ve çoksesli müzik alanında Muammer Sun- İzmir’in Dağları ve kapanış müziğine de Cemal Reşit Rey-10. Yıl Marşı seslendirilmiştir

Tablo 3: Eğitim Konserlerinde Seslendirilen Eserler

Açılış Müziği	Carl Orff (Carmina Burana: O Fortuna)
Ses Gruplarının Tanıtımı- Soprano	A.Adnan Saygun- Ay Doğan Giresun'dan
Ses Gruplarının Tanıtımı- Alto	Ertuğrul Bayraktar- Tek Kapıdan
Ses Gruplarının Tanıtımı- Tenor	Johannes Brahms- Liebeslieder
Ses Gruplarının Tanıtımı- Bas	A.Adnan Saygun- Yavuz Geliyor
Rönesans Dönemi Madrigal Örneği	Giovanni Gastoldi- Deniz Kızı Sirena
Çok sesli koro Örneği	Ulvi Cemal Erkin- Yenge Kızı
Müzikal Örneği	Jerry Bock- Ah Bir Zengin Olsam
Rus Halk Şarkısı	Anonim- Kalinka
Çağdaş –Modern Müzik	Alexander Pascanu- Koral Varyasyonlar
Atatürk ve Çoksesli Müzik	Muammer Sun- İzmir'in Dağları
Kapanış Müziği	Cemal Reşit Rey–10. Yıl Marşı

3. Sonuçlar

Kültür, dünya üzerinde varlığını sürdüren tüm toplum ve toplulukların sahip olduğu kendine özgü değerler bütünüdür. Müzik kültürü, her toplumun tarihsel geçmişinden bu güne uzanan müzikal- kültürel birikimlerinden oluşmaktadır. Bu birikimlerin gelecek nesillere iletilmesi, söz konusu kültürün devamını sağlayacak en önemli unsurlardan biridir (Paşaoğlu, 2009: 144).

Çoksesli müziğin tanıtılarak, yeni kuşaklara iletilmesinde ve sevdilmesinde eğitim ve kültür kurumlarına büyük görevler düşmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Çoksesli Korosu; çoksesli koro literatürünün seçkin örneklerini genç kuşaklara aşılama, geniş halk kitlelerine ulaşmasını sağlamayı misyon edinmiştir. Kuruluşundan bu yana oluşturduğu repertuarı ile (Tablo 1) konserinde seslendirdiği eserleri üst düzey müzikalite ve performansla sunmaktadır.

Koro: 2004 yılından bu güne kadar (Tablo 2)'deki gittiği okullarda “Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni” adlı açıklamalı eğitim konserlerinde çoksesli müziğin tarihsel süreç içinde Batı'da nasıl doğduğunu, çoksesliliğin (polyphony) gelişme sürecini, (Tablo 3)'teki seslendirdiği eserlerle döneminin bestecileri hakkında açıklamalara yer vermiştir. Özellikle ülkemizin Cumhuriyet dönemi Türk bestecilerinin eserlerinin tanıtılması Türk müzik kültürünün tarihsel gelişiminin anlaşılmasında yeni kuşaklara ışık tutmaktadır.

KAYNAKLAR

- Atalay, N. B. (2009). *Akor Hazırlama Etkisi*, SELÇUK Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Konya. Sayı: 21
- Barış, A. D. (2008). *Sosyal Beceri Gelişiminde Çocuk ve Müzik*, Mili Eğitim Dergisi, Ankara. Sayı: 177
- Budak, A. O. (2006). *Türk Müziğinin Kökeni- Gelişimi*, Ankara. Phoenix Yayınevi
- Cangal, N. (1988). “*Müzikte Çokseslilik*”. I. Müzik Kongresi Bildirileri, Ankara. Kültür Bakanlığı Yayınları
- Cangal, N. (1999). “*Armoni*”, Ankara. Arkadaş Yayınevi
- Çevik, S. (1997) *Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri*. Ankara. Doruk Yayıncılık
- Çiftçi, Ö. (2007). *Aktif Dinleme*. Milli Eğitim Dergisi. Ankara. Sayı: 176
- Colas, D. (1994) “*Müzikte Yorum- İcra*”. Thema Larousse, Ankara. Milliyet Yayınları
- Erol, M. (2004). *Çocuk Gelişiminde Müziğin Önemi*. İstanbul. Morpa Yayınları
- Erol, L. (2007) “*Tarih İçinde Müzik Sanatı*”. Mavi Nota Müzik Gazetesi, Trabzon. Yıl: 6, Sayı: 1183
- Eskioğlu, I. (2003). “*Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri*”. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu: 26- 31 Ekim 2003, Ankara PegamA Yayıncılık
- Fisher, R. (1995). *Teaching Children to Think*. U. K: Stanley Thornes (Publishers) Ltd
- Gürgen, T. E. (2006). *Müzik Eğitiminde Yaratıcılığı Geliştiren Yöntem ve Yaklaşımlar*. İnönü Ün. Eğitim Fakültesi Dergisi, Malatya. Cilt: 7, Sayı: 2
- Helvacı, Z. (2006) “*Kültürel Kimlik Bağlamında Müzik Kültürümüz ve AB Süreci*”. Müzik Sanatımız ve AB Süreci Sempozyumu: 17- 18 Mart 2006. Ankara. Sevda- Cenap And Vakfı Yayınları
- Küçüköncü, H. Y. (2002) “*Eğitim Fakülteleri İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği ABD Müzik Ders Programlarının Öğrencilerin İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programını Uygulamalarına Yönelik İşlenmesi Bakımından İncelenmesi*”. 21. Yüzyılın Başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu: 15- 16 Mart 2002, Ankara. Sevda- Cenap And Vakfı Yayınları
- Küçüköncü, H. Y. (2006) “*Müzik Eğitimi Politikalarımızın Belirlenmesinde AB Süreci*”. Müzik Sanatımız ve AB Süreci Sempozyumu: 17- 18 Mart 2006, Ankara. Sevda-Cenap And Vakfı Yayınları
- Jensen, E. (2006) *Beyin Uyumlu Öğrenme*. Çev: Ahmet Doğanay, Adana. Nobel Yayınevi
- Paşaoğlu, S. (2009). “*Müzik Kültüründe Sözlü ve Yazılı Aktarım*”. Trakya Ün. Sosyal Bilimler Dergisi, Edirne. Cilt: 11, Sayı: 2
- Rauscher, F.H.& Shaw, G.L.& Levine, L.J. & Wright, E.L. (1993). *Pilot study indicates music training of three-year-olds enhances specific spatial reasoning skills*. Paper presented at the Economic Summit of the National Association of Music Merchants. Newport Beach. CA

Say, A. (2002). *Müzik Sözlüğü*, Ankara. Müzik Ansiklopedisi Yayınları

Taşkın, Y. “ Vatikan’da Dinler Arası Hoşgörü Konseri”. Sabah Gazetesi, 19-01-2004

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Çoksesli Müzik Korusu, *2010 Sezonu Kitapçığı*, 2/ 12/ 2010

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Çoksesli Müzik Korusu. www.kulturturizm.gov.tr/gsanatlar/koro. 15/ 01/ 2010

T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Çoksesli Korusu. www.cokseslikoro.com.1/9/ 2010

Tunçdemir, İ. (2006). “T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Çoksesli Korusu: AB Sürecinde Türk ve Dünya Müziği Arasında Çağdaş Bir Köprü”. Müzik Sanatımız ve AB Süreci Sempozyumu. Ankara. Sevda Cenap And Vakfı Yayınları

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ